

KÉLET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Tizedik évfolyam.

1880.

Kolozsvár, szombat, február 28

A PROGRAMM.

Budapest, febr. 25.

Csak az imént írtam, hogy mennyivel könnyebb valamely művet megkritizálni, mint magát a művet megteremteni; s íme, alig telik el egy pár nap, az ellenzék neki megy a veremnek, melyet a kormány számára ásvott, s eltérve eddigi taktikájának szabályaitól, újít kidugta azon sáncz falai közt, melyeken belül mintegy sérthetetlennek mutatkozott, s elmondva emberi gyarlóságainak sorát, Tiszta Kálmán azzonnal megfogta az embert szavánál, s Apponyi urat kis újjánál fogva kirántván a sáncz falai közül, egyszerre vége lett a mystikus és babonás-kodó ellenzéki orákulum istenszerűségnek, s a gyarló embert egész kicsinyes valóságának megismertette a közönséggel.

Az „Egyetértés” meg is érezte a puskapor szagot rögtön, s míg a habarékú lapok bárgyu együgyűséggel dicsőítették Apponyi grófot az ő nagyszerű programjával együtt, melytől a kormány csak úgy bukik, — a szélsőbal organuma azzonnal rámutatott a helyrehozhatlan hibára, hogy t. i. Apponyit az ő programja a sánczok mögött a sánczok elé dobta, s Achillesnek nemesak a sarka lett sérthető, hanem testben, lélekben vértézett lenni egyszerre.

Mert, — gyomond az „Egyetértés”: az ellenzék megtámadhatlansága épen abban rejlik, hogy hibázott és folytonosan hibázott, de annál, hogy saját gyarlóságát leleplezze, sokkal több esze van, mert soha se bocsátkozik abba, hogy ő mit tenne, és hogyan tenné? Mert amint egyszer erre a tere megy át, kilépett a sánczok közül, elfogadta a nyílt harczot, s leverettetése lehetségessé van tette, pedig amint egyszer az ellenzéknek hátrálnia kell, a győzelem nézve minden kilátásai megszűntek.

Ezt a roppant vigyázatlanságot követte el Apponyi gróf. A mig csak hibázott, a mig csak korholt és szidta Tiszát? — de arról, hogy ő mit tenne, a legbölcsebben hallgatott? addig a közönség azt hitte a nemes grófról, hogy e bizony igen derék ember lesz, mire megöregszik, mert íme nagyon megtudja bírni a kormány tettét. És bámulta Apponyi urat. Amde mert Apponyi urat épen ez a bálulás ragadta el, és többet kezdett képzélni maga felől, mint amilyen lövést tulajdonképen elbirt, s az

A KELET TÁRCZAJA.

Drommel úr következtetlenségei.

Elbeszélés.

Ira:

Cherbuliez Viktor.

II.

(Folytatás.)

A nőcske megmondhatta volna, hogy épen most találkozott egygyel, s hogy vannak közöttük szeretetre méltók is. De beírte azzal, hogy helyre igazította nyak-kendője csokrát, mely kioldódott volt.

— Így ni, most pompásan nézel ki. — S aztán oda nyújtotta fehér kacsóját, hogy megcsókolja. A férj rossz kedvével teljesítette e kötelességet, morogva, mint egy medve, a mihez hasonlított is kissé.

— Siessünk, — szólt haragosan — s ügyelj, nehogy megint elbukjál. Az út közel van ide, de még egy jó órát kell gyalogolnunk, mielőtt elérjük szállásunkat, s majd meghalok éhen.

Drommelné egy utolsó erőmegfeszítést tett, hogy szilárd lábbal útra keljen. A sérülés, melyet a szép idegennel való beszélgetés alatt egészen elfeledett, most éles fájdalom által emlékeztette őt reá. Magában véve igaz, hogy e sérülés nem nagy volt, de lábán még sem tudott biztosan állni miatta, s minden perczben megbotlott. Alighogy kiérték az egymást keresztező ösvények tönkelegéből, s tettek tíz lépést a Fleury-be vezető úton, midőn erejét végkép kimerültni érzé, s csaknem lerogyott, mi dúrva szemrehányásoknak tette ki őt.

A szerencse, mely kedvezni szokott

Apelles vargajaként nem maradt a kaptafa, vagy is a kritika mellett, hanem maga is hozzá fogott a piktúrához, — tehát egyszerre csak előlárta képtelenségét, s oly egyszerre semmivé lett az eddig himzett és körhört mester mellett, hogy ily váratlan és rögtönös megrövidülésen még saját komoronyikja is elbámult.

Hja! De könnyű az „Egyetértés”-nek azt mondania, miszerint Apponyinak a kritika határain túl mennie nem lett volna szabad, könnyen mondhatja azt egy olyan párt, mely a kormányra jutathatás óráját magára nézve még nem látja megérkezettnek; — amde a ki már pár év óta azzal fekszik, hogy a miniszteri székekről álmodjék, s azzal ébred: valósulnak-e már álmai? az nem használhat olyan hosszú perspektívát, mint amilyen az „Egyetértés”-pártjának még nagyon megjárja, hanem győz, nem győz! egyszer csak meg kell rohannia az ellenzék batteriáját.

Mi volt eddig az ellenzék kormányképtelenségének oka? A fejtelenség és programtalanság. Mindenki vezért akart látni, mindenki programot kívánt. Az ellenpárt részéről csalogatott képviselők is csak azt válaszolták a szép hívogatásra: lássunk hát előbb vezért, és halljunk előbb programot. Tiszát és programját már ismerjük, külön legény-e tehát a gáton az, kiért Tiszát el kellene hagynunk?

Es mitán mindíg és minden oldalról ez volt a válasz a hívogatásra, tehát csakis a kényszerűségnek engedett a habarék, s bizony nem a maga jószántából tette: miszerint Apponyinak megengedje, hogy magát vezérnek proklamálhassa, és a programot elmondhassa.

Igy jött ki a nyúl a kukoricából, sőt Apponyi nemes önteltségéből kiindulva egy lépéssel még tovább is ment, ellevén arra készülve, és meglevén róla győződve, hogy a mint a világ az ő vezérre proklamáltatását megtudja, és programját meghallja, azzonnal „p a f f” lesz, a szabadelvű-pártot pedig a felbomlástól többé nem tartja vissza semmi, — tehát minden eshetőségre elkészülve, a Tiszta megbuktatására egyszersmind a bizalmatlansági nyilatkozatot is nyélbe ütötte.

Ezzel aztán magával vitt a háborúba mindent, összes instrumentumait és fegyvereit; málhát és munitiót; teryet, mapát, sőt a börtöndben még a koronát is, mely sok mindenféle eszköz és állapot, ha

a szép fiatal hölgyeknek, megkönyörült rajta s segélyre jött. Egy könnyű kocsit robogott el mellettük; a kocsit egyszerre megállt, nemes kiléjű férfi hajolt ki ajtaján, s ragyogó gyűrűkkel megakott kezével intve feléjük, nagyon olaszos kiéjtéssel így kiáltott:

Fontainebleau-ból jövök, Barbisonba térek haza; kocsimban van két üres hely, melyet íme felajánlok és igen örülnék, ha elfogadnák önök.

E szónál kinyitott a kocsiból, felszigetelt belé Drommel urat s nejét, s halanyilvántásainak e szavakkal vetett gyorsan véget:

— Midőn oly nőt látok, ki fáradtnak látszik, szívem azzonnal előzékenyül.

Ha a nemes idegen nagyon olaszos kiéjtéssel beszélt is, de azért igen nagy úriassággal, kifogástalan finom modorral, s szép arczvonásokkal bírt, halvány színű oval arczát fekete szemöldök s művészen vágott és füsült szakáll árnyalták be. Ada, kinek igen finom izlése volt mindenben, kifogásolta gyűrűinek túlzott sokaságát, s a zsebkendője, ruházata, hajlándó volt ez előzékenységekben, melyet egy olasz egy német tudós iránt tanúsít, egyikét azon ösztönzerű s egészen természetes hódolatoknak látni, melylyel az alárendelt faj a felsőbbek iránt köteles lenni.

zsákmányul az ellenfél kezébe talált esni, nem tudom megmondani jó Apponyi-ról, hogy a vereség után mennyi időre fogja magát kilévenni?

Pedig az első találkozásnál ugyan csak ki lett dobva a nyeregből. Összes laktori vesszősömőjét egymásután törögette szét Tiszta Kálmán, s a roppant fölény, melyben vezérét aszabadelvű-párt látta, vérszemét adott az egész hadseregnek.

Bezzeg könnyebb kritizálni még a program-csinálásnál is, hát még a program-kelesztésvitelénél? — hangzik most országházaszerte, sőt maga a habarék, mely eddig roppant kapacitásnak állította Apponyi grófot, szent borzalommal tekint Tiszta Kálmán felé: „Ez talán egy kicsinyt mégis nagyobb?”

Hogy állhatna meg most már egy Apponyi kabinet egy Tiszta Kálmánnal szemben? Elgondolják-e azok, kik talán még számot sem vetettek magukkal az iránt: mibe lehetne kapaszkodniok a kormány magaslatán, ha egy oly erő rázna alattuk az oszlopot, mint a Tiszta!

Jó lesz tehát, ha még egy kissé gondolkoznak felette, s ha nem akarnak kormányra jutni addig, míg annál a programmal, melyet az Apponyi gróf úr saját énjének állapotán vertek szét, különben eszükabálni nem tudnak.

A költségvetés tárgyalása.

A képviselőház ülése febr. 26-án.

Elnök: Szilágyi József. Jegyző: Baross Gábor.

A kormány részéről jelen vannak: Tiszta Kálmán, Szapary Gyula gr. Kemény Gábor b. Pauler Tivadar b., Péchy Tamás, Treifort Ágoston, Szende Béla és Bedekovich Kálmán.

Elnök b. mutatja Háromszék megye feliratát, a királyi törvényszéket Gyulafehérvárról Nagye nyedre leendő áttétele iránt, Balla László, Maros Torda megye vajai lakosnak Bereczky Sándor képviselő által beadott kérvényét a hadgyakorlatok alkalmával neki okozott károknak megtérítése iránt.

Tischler Vincez közgazdaságunkat európai színvonalra kívánja emeltetni, de nem úgy hogy az önkormányzat megsemmisíttessék. Nem lesz pedig ez megsemmisítés, ha tisztviselői ki nevezés alá esnek. A mi a centralizációt illeti, megjegyzi, hogy annak jóságát vagy rosszását a viszonyok nem határozzák meg. Franciaországot ép a merov centralizáció, s iránt.

Öt látva, azt hihette volna az ember vagy ő maga tán valósággal hitte is, hogy a kocsit az ő tulajdona, s az olasz útazó neki lekötöztette; nagyon magas hangból beszélt vele, leereszkedő modorban. Azonban midőn a társalgás folyamában értesült arról, hogy e sok drága gyűrűkkel bíró férfi egy sicíliai fontos egyéniség, s Malaserra herczeg, szép ezimetre visel, magaviselete egyszerre megváltozott. Komoly zárkozottsága megszűnt, színe felolvadt s fellekesült irányában. Nemesak a drága dolgok iránt érzett bálumlat volt nagy gyengéje, hanem vele született tiszteletet érzett a földi nagyság iránt is; egy herczeg barátsága isteni jöttéktől tűnt fel előtte. Lángelméjének minden jásziságát felhasználta arra, hogy kimutassa a főúri idegemnek, hogy bármint mondanak is róla a gonosz nyelvek, Drommel úr nem tévedett el az erdőben, midőn ő soha semmiben sem szokott tévedni, pontról-pontra kimagyarázta neki, hogy azon út, melyet követett, a végén is a valódi volt, s ha egy perczig zavarba is jött felette, az csak abból származott, mert a földabrosz, melyet magával vitt volt, francia szellemében készült; ez alkalmat felhasználta arra kijelenteni, hogy a francziák soha sem voltak jártasak a földrajzban, és hogy földabroszaik pontosságát nagyon alant fokon áll. A nemes idegen teljesen igazat adott neki, s ő is egészen ez értelemben nyilatkozott e tárgyról; tudósunk nagyon örült ennek, s midőn a barbison-i vendégül kapuja előtt megállt a kocsit, már is szerföltött élénk rokonszenvet érzett új barátja: de Malaserra herczeg iránt.

goztatta fel. A Simonyi által emlegetett szabadságra nézve pedig: vajjon az a megye, a hol egy-két család magához ragadja az uralmat és ott belenyomja hetediziglen atyafiságát: vajjon az a megye, a hol a szegény ember fia minden tanulmánya daczára hiába keres kenyeret, csakugyan a szabadságnak és demokracziának tanyája? Nem, mert az fészke az ősi feudalizmusnak. Ezért kívánja, hogy reformáljuk közgazdaságunkat s igazságszolgáltatásunkat. Ez több befolyással lesz nemzeti vagyonosodásunk előmozdítására, mint bármely egyoldalú fiskális rendszer. Végül kijelenti, hogy a költségvetést elfogadja a részletes tárgyalás alapjául, s hogy Apponyi határozati javaslatára szavaz.

Kadalek a kormányt vádolja a korrupcióért, mely társadalmunkban oly nagy mértékben elharapódzott. A szomorú helyzetért is a kormányt és különösen pártját teszi felelőssé, mely csak személyes politikát űz, t. i. egész politikáját Tiszta Kálmán személyéhez köti. Ugy van meggyőződve, hogy a jelen kormány a pénzügyi bajokon segíteni nem képes és azért annak a költségvetést nem is szavazza meg.

Ivanka Imre tekintettel arra, hogy Apponyi felveté a bizalmatlansági kérdést, köteleseégének tartja egyetmást konstatálni, a mi talán a nézetek s meggyőződések felvilágosítására fog szolgálni.

A szélsőbal tagjai, midőn a kormánypárt pártjairól az állították, hogy az Ausztriával legutóbbi időben kötött kiegyezés ugyan elmaradt óhajainktól, de mégis lényegesen jobb az előbbi kiegyezésnél, ezt egyszerűen tagadással vették. Utal e tekintetben most: Széll Kálmán beszédére, kinek újabb szeretnek hitelt adni az ellenzéknek (Csanady S.: Nem adunk bizony. ml. Derültéjszaka s kimutatatta, hogy a létre jött kiegyezés haszna 9 és fél millió. Azt hiszi, hogy ez mégis csak egy kis eredmény.

Az egyesült ellenzék vezérszónoka emlékeztette a házat azokra a tanácsokra, a melyeket Magyarország közgazdasági ügyeiben a „N. freie Presse” ismételve adott. Nem csodálkozik emek következtében ama meglepő pártoláson, a melyben e lap a gróf urat részesíti. Azt az egyet azonban meg kell jegyeznie, hogy még e lapban sem olvasott olyféle nyilatkozatot, hogy a magyar kormány részéről vétkes könnyelműség; hogy az osztrák Államvassal ki nem egyezett, mely társulat nagyobb részben inkább Bécs, mint Budapest érdekeinek kedvez.

Ily körülmények közt valóban majdnem indignációval hallotta azt, hogy egy bármily hatalmas, vasúti társulat s annak igazgatósága mintegy párhuzamba állítatik Magyarország kormányával. Meggondolandónak véli azt, hogy vajjon nem következett-e, amaz idő, hogy az or-

III.

Mindenki egyetért annak kijelentésében, hogy ez este négyen tilték körül a vendégül asztalt; ez elfogadott tény a történelemben.

A kocsiról leszállva Drommel úr, ki valóságos éh-dűh martaléka volt, rohant egyenesen a konyhába, s megrendelte, hogy késelem nélkül feladják neki az ebédet. A házi asszony, kire kellemetlen hatást tett volt az első találkozásnál, kedvét lelte bosszantásában. Kijelentette, hogy házánál nincsenek külön étkező szobák, és hogy azok, kik elkéve, nem ettek a közeledből, most együtt egy jászokból fogják kielégíteni étvágyukat, és hogy a találással várni fog, míg Taconet úr s a kis Lestoc megérkeznek. Az első távoli rokona volt, ki iránt az őt megillető tisztelettel viseltetik; a másik pedig kedvence. Eleitől fogva kitüntette őt azon számosak közül, kik edelőket nála keresték fel, s kiket összecsoportolásuk tekintetéből kedves juhainak nevezett el. A kis festőt különösen kényeztetette, büszke volt reá szállást adhatni egy ily nagy jövőt ígérő fiúnak, ily phónix-nek, kit mindenki dicséret emleget; szívesen oda tette volna czégtáblájára e feliratot is: „Itt lakik a kis Lestoc.” Ennek következtében kereken kijelenté tehát Drommel úrnak, hogy senki ki nem bontja addig asztalkendőjét, míg a kis Lestoc meg nem érkezett. A tudós hevesen ellenkezett, meglharagudott; a nő erre meggyezte, hogy ha házánál nincs meglegedve, keressen magának más szállást. Az asszony hevesen beszélt, a tudós mérgeződött, végre tán még hajba is kapnak,

Hirdetési díjak.

Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Simbenbastei Nr. 2. (Eckhaus der Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallfisch-gasse 10.) A Rnd. Mosse Publicistische Bureau. Budapest: Haasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberger A. hirdetések felvételi irodája Budapest Szervitator 5. sz.

Nyilttéri ezikkék

gármond sora után 25 krajczár fizetendő.

szágyűlés intézkedést tegyen, hogy e hatalmas szállítási társulatnak igazgatósága az ország kormányának hatáskörébe jusson.

Vétkes könnyelműségnek tekintendő, ha elmulasztaná az ország a jelen alkalmat, melyben meg van neki adva: emancipálni magát a li-déreznyomás alól s a keleti kereskedésnek legalább egy részét saját kezébe vegye át. (Helyeslés a jobboldalon.)

Széll Kálmánnal szemben megjegyzi, hogy miniszterisége előtt ő volt a pénzügyi bizottság előadója s a költségvetések hathatós pártolója. Elisméri, hogy a rente életbeletetése iránt fő érdemei vannak, de — és ezt nem szemrehányásképp mondja — nem felelhető el, hogy ugyanakkor adottak ki azon számtalan fiskális törvények és rendeletek, melyek Tiszta K. kormány irányában az ingerültséget annyira felkorbácsolták.

Nem felelhető el, hogy a Boszniába való bemenetel az ő beleegyezésével történt, hogy az első 60 millió kifizetését is ő mozdította elő s sokkal megdöntöttebb férfinak tartja Széllt, hogy föl ne tételne róla, hogy ne tudná azt, hogy midőn egyszer megindult az akezió, azt nem lehet meghatározni, hogy 60 millió, vagy pedig 60.000.001 frt 50 kr-ra lesz-e szükség. (Mozgás a baloldalon.)

Midőn Tiszta K. átvette a kormányt, a magyar földterhermentesítési papírok 80-on állottak, ma pedig 90.25-on állanak, a magyar vasúti kölcsön 100-on, most 118.70-en, a magyar földt. záloglevelek 86.80-on, ma pedig 102.25-on, a tiszavid. yas. 195.50-en, ma pedig 150.25-on áll. (Zaj balfelől. Felkiáltások a szélső baloldalon: Hát a magyar gözbajozási társulat! Halljuk! jobbfelől.)

Nem vonja kétségbe, sőt tudja, hogy az általános európai helyzet, a mostani általános pénzügyi bőség, e tekintetben szintén szolgáltak a kursusok fölemelésére. De nem lehet kétségbe vonni azt, hogy a boszniai hadjárat és következményei a berlini szerződésnek kifolyása és a berlini szerződésben való megállapodása egész Európának az, a mi a mai helyzetet teremteté.

Meggyőződése szerint a pesszimizmus és a szedelég: közt áll az előrelátás, az ernyedetlen munka és a férfias kitartás. Elfogadja a költségvetést. (Helyeslés jobbfelől.)

Ebftvó S. Karoly: 1872-ben jelentette ki először Sennyey e házban, hogy közgazdaságunk azzai. Ez eszme azóta mind jobban-jobban meg erősödött s nyolcz év óta mindenki érzi azt, hogy e tekintetben valami intézkedésnek történni kell, azonban az előbbeni kormány ép úgy, mint e jelenlegi ez ügyben semmit sem tett. A közgazdasági bizottságok felállítására már alapjában el volt hibázva. Az adók kezeléséről szóló törvény kényszeríti az állam polgárait, hogy ma-

ha herczeg Malaserra közbe nem lép. Ez a valódi nagy urak nyájás, könnyed szeretetreméltóságával bírt. Vidám kedvességgel elosztatta az egyenetlenkedők haragját, megszelídítette Drommel urat.

Igy szólt hozzá nevetve:

Kedves úr, legyen ön is filosof, miként én. Mikor a dolgok nem ugy alakulnak, miként óhajtanám, óhajaimat alkalmazom azok akaratahoz.

E csilapítások közben szerencsésen megérkeztek Taconet úr s a kis Lestoc. Mi Drommelné illeti, neki mindenek fellett nyugalomra volt szüksége, s bement szobájába lefeküdni.

Az első fogás elfogyasztása közben nem szólt senki egy szót is; a szobában más zaj nem hallatszott, mint a csek, villák zörgése s a fogak működése. Időnként Taconet úr fél szemmel egy-egy pillantást vetett Malaserra herczegre, a herczeg titokban a kis Lestoc-ot szemlélte, ki Drommel urat nézte, ez utóbbi pedig nem nézett másra, mint tányérára.

Azonban, midőn elfogyasztotta egy pompásan elkészített csirke felét, midőn némileg lecsillapította gyomrának dühös étvágyát s ereiben a felséges bordeaux-i bor jölvető kellemes melegezt érezte szétáradni, haragja mintegy varázsütésre el-párologott, jó kedve visszatért, beszélt, kedve fölébredt s türelmetlenül várta, hogy társai alkalmat nyújtsanak neki a társalgásra, mert szeretett évés közben beszélgetni, s a jó élelem örömeit párosítani azon gyönyörrel, embertársait bámulatra gerjesztetni.

(Folyt. köv.)

sukat az állam ellen védjék. A gyámjörvény-nyel pedig épen szövevényes. E három törvény-nek akartak a közigazgatás bajain segíteni, de egyikkel sem érték célzt. Ugy van! a szélső baloldalon.

A Grünwald által fölemlített elvvel, hogy t. i. a közigazgatást az állam vegye kezéiközé, sok tekintetben egyetért, s csak az eszközökre nézve, a melylyel ezen eszmét keresztül akarja vinni, nincs vele egy értelemben. Az állami közigazgatásnak azért nem barátja szóló, mert sokkal drágább az eddigiénél. Idézi Mill Stuartot és eltilti az állam beavatkozását közigazgatási ügyekbe, s hozzászeli, hogy csakis ott fejlődhetik ki egy igazi parlamentáris váltógazdaság, a hol az állam nem ragad meg minden alkalmat arra, hogy hatalmát érvényesítse. (Élénk helyeslés a szélső balon.)

Jó k a i Mór mindenekelőtt kijelenti, hogy a függetlenségi párt határozati javaslataival nem kíván foglalkozni, mert az egy meszsze távolba eső politika előkészítésén fáradozik.

Azon állítással szemben, hogy soha kormány jobban le nem járta magát, kimutatja, hogy épen az egyesült ellenzék működött abban különösen közre. Midőn a jelen kormány átvette a kormányzatot, első feladata volt a 60 millió deficitet leszállítani. E végből mindjárt 40 törvényeszkét kellett megszűntetnie és így az érdekükben sértettek szaporították a malcontentusek számát. (Ugy van! jobbról.)

Az egyesült ellenzék elkapta a függetlenségi párt jelszavait, hangoztatta a külön vámtarifletet, megtámadta a kiegyezést s a kormány nem védhette magát, mert ha akkor mondta volna meg azt, a mit most Széll kimutatótt, hogy t. i. a kiegyezésből reánk tíz milliónyi haszon hármlott, akkor ez eredmény bizonyosan nem éretett volna el.

A külpolitikai támadásokkal szemben sem fedezhette fel a kormány diplomatikai terveit, és így e téren is inkább lejárt a magát, mintsem, hogy a most elért eredményeket koezkáztatta volna, s most már az egyesült ellenzék is a delegációban bizalmat szavazott a külügyérnek. (Ellenmondás balról.)

Fájla, hogy Széll azt, a mi jó volt a kormány politikájában, meghagyta jónak, a mi nehéz volt a helyzetben, azt változhatatlannak ismerte el s mégis azzal végezte beszédét, hogy a bizalmat megvonja eddigi barátaitól. (Derűtlenség.) Ugy látszik, örömet szerzek az ellenzéknek, hogy a mi fáj, arról beallom, hogy fáj.

Azt mondja az ellenzék, hogy nincs megállapított pénzügyi tervünk; erre felelt a pénzügyminister úr. Egy másik érve az ellenzéknek, hogy a kormány a nemzet közgazdasági erejének emelésére rendszeres tevékenységet nem fejtett ki; csodálja, hogy Simonyi b. is aláírta e nézetet, pedig neki abban, ami e teren történt, meglehetősen nagy része van, így pl. a lótenyésztés stb. körül.

Ez inséges év csapása alatt Anglia és más országok is szenvednek és mégis ez országban nem akadott oly oppositio, mely a kormányt okozta volna.

Grünwald a közigazgatás reformját sürgeti. Sokan pedig a megyei rendszert támadják meg, mely azért van oly rossz hírbem, mert mikor a megyei önkormányzat létezett, akkor létezett a sajtószabadság is, s mikor a megyei önkormányzat megszűnt, akkor megszűnt a sajtószabadság is, és nem volt senki, ki az önkormányzat helyébe lépett rendszerhiányait hirdette volna. Egyéb-iránt szóló e téren a reform szükségét nem tagadják, csak azt nem akarja, hogy e fontos kérdés így per tangensment elintézzessék. (Helyeslés.) Nyíltan bevallja, hogy Széll elvesztését a pártra nézve fájla, mert — ugymond — egy oly kollumnális talentum elvesztése nagy csapás, de e mellett egy barátot veszíteni kettős csapás. Szilágyi Dezső: komédia!

Jó k a i Mór: komédia?! Azt mondja a képviselő ur, hogy komédia. E haza az én házam is ezen a szinpadon (a padra ül) és is szerepelek mint a képviselő ur, de e helyen habérokat nem szereztem, nem is akarok szerezni, sőt a miket másutt szereztem, azt is itt tépték le. (Élénk helyeslés és mozgás.)

Az ellenzék beakarja bizonyítani, hogy ez a legjobban szidott kormány s azt hiszi, hogy azzal minden bebizonyított. Szóló ellenkező nézetben van, mert az bizonyult be a legjobb kormánynak, melyet leghosszabb ideig lehet szidni. (Élénk derűtlenség.)

Helyesli a kormány politikáját a multban, bizalmát fejezi a kormány politikája iránt a jövőben s elfogadja a költségvetést, s a beadott hat. javaslatokat pedig ott felel. (Élénk helyeslés jobbról.)

Prileszky Tádé azt hiszi, hogy az egyensúlyt nem szép beszédekkel, hanem csakis összes örök igénybevitelével és szorgalmával lehet helyreállítani. Figyelmezteti a pénzügyminisztert az illetékek beszédese körül elkövetett rendtelenségre, s gyors törvényhozási intézkedést kér. Elfogadja a költségvetést.

Ezzel az ülés egyenved 3 órakor véget ért.

KÜLFÖLD.

Az orosz felhivatalos sajtó megteszi észrevételeit a „Nordd Allg. Ztg.“ legutóbbi heves

kifakadásaira. Pétervárott Nem tagadják, hogy a német határok közelében erődítmények tervezetnek, s csak azt mondják, hogy a berlini lap „hypothesis-politikat“ úz, midőn e magában véve csekély dologból olyan messzeségre következtetéseket von le. Az orosz officiosus válasz általában azt mutatja, hogy Pétervárott a legutóbbi belügyi események hatása alatt óvakodnak a dolgot élére állítani s lehetőleg kerülni igyekeznek a polemikát a külfölddel.

A Journal de St. Petersburg tehát egy pár divatos frazíssal igyekszik eloszlatni a berlini lap aggodalmait, emlékeztetve ez utóbbit arra, hogy pár hóval ezelőtt maga írta, hogy nem létezik alapvető érdek, mely komolyan veszélyeztethető a német-orosz viszonyok barátságos voltát. Ugyancsak tegnap a hivatalos berlini provinezial Korr. hosszabb cikket közöl az orosz viszonyokról. A cikks Sándor csár egyéniségét és negyedszázados uralkodói tevékenységét dícsőíti, de egyuttal igen heves támadást intéz a panszlavok ellen, kik a csár életét fenyegetik ártalmas merényletteikkel.

Jellemző a német lap azon nyilatkozata, hogy a csár példája biznyságul szolgálhat, hogy „a legtisztább akarat s a czél helyes ismerete sem elegendő“ a felzúgott népszemvedélyek fékentarására. Ezzel a német lap, úgy látszik, azt akarja mondani, hogy Sándor csár személyes hajlama és barátsága, Németország iránt még nem elég biztosíték arra, hogy a közvélemény szemvedélyei ellenében az orosz-német viszonyok állandóan barátságosak maradjanak.

A szultán ellen tervezett merénylet meg búsítását jelentik Konstantinápolyból. Egy görög egyén, ki azonban védelem alatt áll, fogatott el igen gyanús körülmények közt. Bombákat és pokolgépeket találtak nála. A fogoly neve Papadopoulos. Bűnrészességgel többen vádolva s a rendőrség számos elfogatást eszközölt.

A görög kérdésben a porta újabb javaslatokat tett. Ezek szerint Janina, Metzovo és Trikala városok Törökország birtokában maradnának ugyan, de Görögország igen jelentékeny területet s 400,000 lakosságot kapna az eddigi török tartományokból. A görög-török alkudozásokhoz különben egy nagy botrány is fűződik, mely Athénben rendkívüli szenzációt kelt. Komundoros miniszterelnök ugyanis a szultán háremét pénzrel akarta megvesztegetni, hogy Abdul Hamidől kieszközölje Epirus és Thesszalia átengedését. De a dologból semmi se lett, noha a görög megbízott 30—40,000 frankot költött el Konstantinápolyban.

A kolozsvári orvos-természettudományi társulat.

(1880. febr. 21.)

1. A b t Antal elnök, a jelen gyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére Veress Sándor és Parádi Kálmán tagtársakat felkérve, következő beszéddel nyitotta meg a gyűlést.

Tisztelt tagtársak! Negyedszer volt szerencsém önöket beszámoló közgyűlésre összehívni. Fogadják köszönetemet szíves megjelenésükért és engedjék meg, hogy mindenekelőtt azon örömnök adjak kifejezést, melyet érzek és melyet mindnyájan bizonyára velem együtt éreznek, ha fiatal társulatunk mult évi fő mozzanataira visszapillantunk.

Értesítünköl kitérünk, hogy a társulat munkássága az orvosi és természettudományok különböző ágaira kiterjedt, hogy új erők léptek a sorompók közé a szakszerű működésben és a természettudományok népszerűsítésében.

De ideje is volt, hogy az országilyen fontos, a fővárostól oly távol keleten fekvő részében, milyenek az erdélyi részek, egy második közel könnyen hozzáférhető tudományos gyűpont nője ki magát az orvosok és természetbarátok számára, mely az egyesek munkálkodásait sok tekintetben elősegítheti és az eredmények közöttétét megkönnyebbiti; és mely azonkivel eredményes munkálkodása által másoknak nemcsak ösztönül szolgál.

Korunk jelszava a haladás. Ha nemzet létünket fenntartani akarjuk, be kell állnunk a mult nemzettek versenyébe a természettudományok terén is. Az elmaradás ez irányban megbotolna magát.

Meglekedéstünk meg azon nagy és fokozódott érdekeltégssel növelheti; melyet Kolozsvár városa mindkét nembeli intelligentiája a társulat természettudományi estélyei iránt tanusít.

A legnevezetesebb mozzanat társulatunk mult évi életében kétségkívül az, hogy az Erdélyi Muzemum egyetlettel való egyesülés által azon kedvező helyzetbe jött a társulat, hogy értesítőit most cselezőre és tetszős alakban egészen és önállóan adhatja ki.

Legyen társulatunk munkássága a tudományra minél sikeresebb és hazánkra minél áldásosabb.

Ezzel a kolozsvári orvos-természettudományi társulat ötödik közgyűlését megnyitom.

2. Azután Högyes Endre titkár terjesztette elő a következő titkári jelentést a társulat 1879-ki működéséről.

Titkári jelentés a társulat 1879-ki működéséről.

A kolozsvári orvos-természettudományi társulat az 1879-ik év folyamán összesen 30 gyűlést tartott, egy közgyűlést, 6 választmányi ülést, 8 népszerű természettudományi estélyt, 7 orvosi és természettudományi szakülést.

A januári rendes közgyűlésen az alapszabályok értelmében a szak-tiszttárak választatott meg, továbbá elfogadtatott az Erdélyi Muzemum egyet természettudományi szakosztálya és az 1877-diki választmány részéről, a társulat közlönyének kiállításra, a szakülések és természettudományi estélyek közösen tartása iránt benyújtott terveket.

A választmányi üléseken a folyó ügyek intéztettek el, melyek közül a fontosabbakat a következőkben vagyok bátor a t. közgyűlés elébe terjeszteni.

A szakelőadások és természettudományi estélyek tartására hasonló idő elosztás hagyatott meg, mint a megelőző években, azon különbséggel, hogy a mult évi közgyűlés megállapodása értelmében az előadások társulatunk és az Erdélyi Muzemum egyet természettudományi szakosztálya nevében közösen lettek kihirdetve.

A választmányi továbbá a mult évi közgyűlés megállapodása értelmében szerződést kötött a terbe vett „Orvos-természettudományi Értesítő“ nyomdai kiállítására, egyelőre csak egy évre, hogy a szerzett tapasztalatok szerint, lehessen azt évről-évre módosítani.

A szerkesztői bizottság és a titkár jelentése alapján intézkedett tovább a közlöny kiadás apróbb ügyei felett, többször megvizsgáltat a pénztárt, melynek állapotáról külön jelentést nyújtatik be.

A természettudományi estélyekről és szakülésekről következőket van szerencsém jelenteni. Az elmúlt év folyamán 29 szerző 49féle tudományos tárgyról tartott szak- illetve népszerű értekezést.

A természettudományi estélyek Simon Elek 6 méltósága Kolozsvár sz. k. város polgármesterének szíves engedelmeiből a városház tanács terében, egy esetben Orbán József a redout bérletje szíveségéből a redoutbeli nagytérben, a szak előadások pedig az egyetem mlts. rektorának engedélye folytán az egyetem általános kör és gyógyszertani intézetben és az egyetem épület 1 emelet 10 sz. tantermében tartattak.

Most áttérnek társulatunk ez évi történetének legfontosabb mozzanataira. A mult közgyűlés megállapodása alapján a szakülésekben és természettudományi estélyeken tartott előadásokat új alakban kiállított közlönyünkben az „Orvos-természettudományi Értesítőben“ egész terjedelemben becsajátítottuk közre.

A szerkesztő bizottság nem kimélt semmi fáradságot, hogy a közlöny körülményeinkhez képest lehető külsőn állítsassék ki. Fő tekintet azonban a belső tartalomra volt irányozva. Igyekeztünk, hogy az egyes szerzők dolgozatait oly terjedelemben és ha kívántatott úgy illusztrálva adhassuk, mint bármely tudományos folyóirat.

Igyekeztünk tovább — miután írói tisztelt díjakat nem adhatunk a szerzőknek lehető sok külön lenyomattal szolgáltatnunkra lenni. E körülmény okozta kétség kívül azt, hogy a szerzők és ifjú munkatársak száma az elmúlt év folyamán tetemesen gyarapodott, annyira, hogy noha közlönyünkben az igért maximumnál 30 ívről, majdnem 7 ívről is többet adtunk, mindazonáltal egyes tudományos dolgozatokat és népszerű előadásokat, melyeknek szerzői hajlandóbbnak mutatkoztak dolgozataikat más közlönyben vagy önállóan kiadni kénytelenek voltak kezeink közül kibocsájtani.

Atársulatunk által megindított és folytonosan fenntartott orvos-természettudományi sorény munkálkodás feletti élénk örömlünknek adhatunk kifejezést midőn a fentebbiekből azt a következtetést vonhatjuk, hogy noha az orvos-természettudományi szakmák közül még több keret betöltetlenül áll munkakörünkben, a szellemi termelés eddigel is oly intentio, hogy az ezidő szerint rendelkezésünk alatt álló localis irodalmi tért, máris teljesen igénybe veszi.

Es ha azt látjuk, hogy e munka körben különben természetserüleg — állami felsőbb tudományos intézetek vezetésű, tanárai és ezeknek tanítványai sereglenek össze, bizonyára nem foghatjuk el megnyugvásunk kinyilatkoztatását a felett, hogy e tényben fényes bizonyíték van arra, hogy ez ifjú intézetek és tanszékek már is sokkal inkább beölték magukat köteleességszerű tudomány fejlesztő működésükbe, mint sem csak benitnatni is engednek magokat ennek teljesítésében, bármely helyről bármely dialektikával hirdetett olynemű eszmék által, melyek kétségbe vonhatni gondolják e tudomány fejlesztésnek ama fontosbb tudományos intézetekre köteleességszerű felvált, és s melyeknek időszertlen szellőztetése — ha egyebet nem is — e köteleességszerűs laztását eszközölheti és aranyhidat emelhet ekötelmeket netalán ignorálók számára. Örlöttünk kell azért, hogy társulatunk munkaköre tért tudnyujtani a szakszerű tudományos szellem localis

felbresztése szempontjából kétségkívül fontos-sággal bíró ilyenmű tényleges nyilatkozatokra. is.

Tagjaink száma az elmúlt 1879-dik évben összesen 181 volt, tehát a mai viszonyainkhoz képest tetemes szaporodás a mult évi számhoz. Kilepés és halálozás által több tagot vesztettünk, kik között különösen sajnálattal kell kiemelnem K. Papp Miklósnak a M. Polgár helyi lap, volt szerkesztőjének halálát, ki lapjában keletkezési éveinkben szíves készséggel nyitott egyetünk eszméjének terjesztésére bármely közlemény számára egy szólván teljesen szabadért.

Felémletem továbbá, hogy társulatunk kezdetleges könyvtára az elmúlt év folytán több szerző értékes munkálataival és több hasonezélű és irányu hazai egyestűlt eszerében kiűdött kiadványaival gyarapodott.

Mielőtt jelentésemet bevégezném nem mulaszthatom el, hogy még egy fűtő pillantást ne tegyek a társulat négy évi munkálkodására. Feladatúl tűztük volt négy évvel ezelőtt, hogy intézeteinkben a szabad természetben, a korágy mellett stb. végezte vizsgálódásaink és búvárkodásaink tárgyait rendszeres orvosi és természet-tudományi szaküléseken közöljük egymással, hogy részint egymást buzdítsuk részint pedig tanítványaink, hallgatónk közül új barátokat és munkásokat szerezzünk meg a természettudományi búvárlatnak. Népszerű estélyeket rendeztünk azért egyfelől hogy szélesebb körben felköltsük az érdekeltiséget a természettudományok iránt, másfelől magunk is begyakoroljuk magunkat a tudományos ismereteknek közérthető közzétételében is.

Az utolsó év kétsége kívül legizmosabb minden tekintetben a négy között, szaküléseinkben ez évben látszik, a legerényebb munkálkodás. Új erők merültek fel mind a két szakban. Természettudományi estélyeink ez évben számban, látogatottságban szintén tetemesen növekedtek. Irodalmi vállalataink ez évben nyernekn önálló alakot.

A jövő évek feladata lesz megtartani és tovább fejteni, a kivívott eredményt.

Legyen szabad e titkári jelentést bezárom azzal, hogy köszönetemet nyilvánítsam először is társulatunk tisztelt elnök, Abt Antal tanárnak, a társulat ügyei vezetésében szakadatlanul tanusított kitartó buzgalmaért és tapasztalt tanácsaiért, azután mindazon választmányi tagoknak és előadoknak, kiknek egytttes odaadó buzgalma vetette meg társulatunk sikeres működésének alapját. E közvetlen odaadó és kipróbált buzgalomban van meg társulatunk jövő fenmaradásának és tovább fejlődésének biztos kűforrása!!

3) Székely Miklós a pénztárnok jelentésével kapcsolatban a pénztár vizsgálató bizottság következő jelentését nyújtotta be.

Tisztelt közgyűlés! A társulat t. választmánya által a pénztár vizsgálatára levén kiküldve, van szerencsénk ezen eljárásunkról a következő tiszteletteljes jelentésünket megtenni. Társulati pénztárnok t. Székely Miklós úrnál megjelenve, az általa vezetett könyveket és pénztárt a legnagyobb rendben és pontosan vezetve találtuk, úgy, hogy önzetlen működését a t. közgyűlés méltányló elismerésébe a legmelegebben ajánljuk.

Mult évi összes bevételünk 1522 frt 12 kr. tett, melyel szemben az összes kiadás 1473 frt 48 kr. volt, úgy, hogy 48 frt 64 kr. pénztáradaréki 1880-ra vitétik át.

Tiszteletteljes jelentésünk végeztével van szerencsénk indítványozni, szíveskedjék a t. közgyűlés, társulati pénztárnok T. Székely Miklós urat az 1879-dik év számadási terhe alól a fenhagyandók fenhagyásával felmenteni, s elfogadás esetén nékie ezen felmentvényt szabályszerűen kiadni. Kolozsvárt, 1880. febr. 2-án Gamauf Vilmos, Parádi Kálmán mk.

A közgyűlés a pénztárnokot a számadás további terhe alól felmentetni határozván minden fentebbi jelentést tudomásul vett.

4. Elnök előadja, hogy a társulati tisztikar működése az alapszabályok értelmében lejárva, megköszönvén a tagtársak eddigi bizalmát, lemond; minek folytán új tisztikar megalakítására van szükség, melynek megválasztása alatt a közgyűlés vezetését egy kor elnökre indítványozza rubázni.

5. Högyes Endre indítványára a lelépő elnök, mint a jelenlevő tagtársak egyik legidősbike felkératik a gyűlés tovább vezetésére.

6. Korelnök Abt Antal felhívja a közgyűlést a jövő tisztikar megalakítására, szavazatszedő bizottságit felkérve Szaniszló Albert elnöklet alatt, Veress Sándor és Goth Manó tagtársakat, kik a szavazatokat beszédvén és összeállítván azon eredmény tünt ki, melyet már a mult alkalommal közöltünk.

Az újonnan megalakult tisztikar üdvözlése után korelnök az ülést berekesztette.

LAPSZEMLE.

A „Pesti Napló“ írja: Tehát a sajtót akarja a kormány új törvény alá vetni, ezt jelent be Tisza Kálmán a képviselőháznak. Új sajtószabadságot akar tenni a régi sajtószabadság helyébe, mely hogy mit vétett a nemzetnek, nem mondotta. Hogy mit akar tenni a sajtóval, csak röviden érinté: az esküdtiséktől akarja elvenni a magánosok ellen elkövetett sajtóvétségek fe-

leti bíraskodást s azt mondja, ez nem megszorítása a sajtó politikai hivatásának és nem reakció. A kormány intenzióit bővebben a törvényjavaslat fogja megmutatni.

Felteszzük, hogy ennél a kérdésnél gyakorlatilag jár el s nem akar providenciális államférfiu lenni, hogy a sajtótörvényhozás kérdése az ő szemében is aktuális szempontból oldandó meg, hogy a törvénykozas akciójára a legközelebb mult események adnak okot.

Ezen a téren a magyar sajtónak tényei, köztudomás szerint fájdalmasak lehetnek ugyan a miniszterelnök urra nézve, de nem adnak neki jogot arra, hogy a korrupció esetei nyilvános felidézésének útját állja. A magyar sajtó mai szabadságának kérdése nemcsak nagy nemzeti ügy, de az erkölcsi rend érdeke is.

Ezek a magyar viszonyok. — Ezekből, nem pedig a francia viszonyokból kell kiindulni.

Az „Ellenőr“ írja; A parlamenti vita ma folyama már szembeszökőleg mutatta a csata megváltozott jellegét. A kormánypárt szónokai a védelemből a támadásra mentek át s az egyesült ellenzék szónokai, kik amyszor vetették pártunknak szemére, hogy csak szavazni tud, de álláspontját védeni nem — az egyesült ellenzék szónokai, mondjuk, halgatnak, míg a szélső ellenzék, sőt a pártönkivittiek ma fellépett szónoka, szintén az egyesült ellenzék ellen rontott.

Az egyesült ellenzék tehát, mint látjuk, nem adott életjelt megáról, de ha nem mutatkozik a fölcsinen, annál szorgalmasabban dolgozik földalati aknaiban. A parlamentben megverve, megutaltva, a kormány és párja szónoklatai által összezúzva, a többi ellenzéki nyilatatok által üldözve — egy új mezőre vishat át a küzdelmet, a bécsi sajtóba, hova eddig meg legalább magyar parlamentaris párt soha nem fordult segedelemért.

Nem egyszer hangoztatta Apponyi gróf azt a vádat, hogy a szabadelvű párt kormányra a kiegyezésnél túlmélt az ország érdekei által követett határon. A kiegyezési vitáknál úgy tűntek fel a kormány eljárását, mely túlságosan engedelkeny volt Bécs hasznára és Magyarország rovására. Sokan fognak még emlékezni Apponyi gróf híres számítására, mikor kimutatta, hogy minden korszoru magyar család évenként 20 forinttal adózik az osztrákoknak az új kiegyezés alapján. Nos, ma megfordítva áll a dolog. Hallottuk utolsó beszédéből és ha akkor talán szándékosan elisköltünk mellette, erőszakkal is eszünkbe hozza a „Neue freie Presse“, hogy Apponyi gróf szerint nem az baj többé, hogy nagyon is engedelkenyek voltunk Ausztria iránt, hanem az, hogy nem tudunk vele jó egyetértésben lenni.

Nem szívesen mutatunk rá az egyesült ellenzék ezen taktikájára. De midőn még a bécsi lapok is jónak tartják beavatkozni házi dolgukba és az egyesült ellenzék egyik vezérfőjára hivatkozva megleezkétetnek bennünket, hogy hogyan viselhetjük magunkat Ausztriával szemben, akkor köteleességgünk e tárgyban felszólalni.

A „Hon“ írja: Gratulálunk Apponyi Albert grófnak és pártjának a „N. fr. Pr.“ közleményéhez s a nevezett bécsi lappal együtt ajánljuk mi is őt és pártját — az osztrákoknak.

Nem régiben épen e helyen volt alkalmunk himet varni egyik habaréki lapnak ama jezsuita vadaskodásaihoz, melyekben a „Bécsből való szolgál flüggersől“ tudott oly rettenetes dolgokat beszélni.

Nos hát a mit mi akkor csak úgy periphrasztikus módon írtunk és mondtunk, azt megmondja most maga a „Neue fr. Presse“, mely természetesen igen jól tudhatja s elég kifejtett politikai érzékkel bír ahhoz, hogy kire hívja föl sokat-mondólag az osztrák államférfiak figyelmét.

Megmondtuk mi akkor, hogy az a „korrue“ politika, melyet a habaréki lapok oly serényen pengettek, port hintve a hazai közönség szemébe, csakhamar telivér „labanc“ politika-jának fog bebizonyulni és lelepleződni.

Lám, most már a „N. fr. Pr.“ kommentára után mindenki tisztában lehet az iránt, hogy mennyire komolyan lehetett akkor venni Apponyiék dizekciót az erőteljes magyar gazdasági politikáról — Ausztriával szemben.

Az „Egyetértés“, szerint Grünwald Béla meglehet elégedve: az egész világra a közigazgatási reformról beszélt. Nem különben meglehet elégedve Szapáry Gyula is, mert a budgetjéről meg senki nem beszélt.

Nagy jelentőségű Simonyi Ernő mai beszédének az a része, melyben a régi megyékről beszélt. Kik ellenzik a megyei önkormányzatot? Azok a fiatal emberek, a kik absolutizmus, a provizoriumok s az új korszak alatt nőttek föl, s nem lehetett alkalmuk közvetlen észlelet, tapasztalás útján, működésük közben ismerni meg a megyéket. Regényekből, irányművekből, melyek a megyerendszer kinövését ostromozták, vagy nevetégszerűségeit tarták föl, osztrák doktorok könyveiből ismerik, kiknek földadatuk volt e megyerendszer népszerűtlenné tenni, fölforgatni, megbuktatni. De nem ismerték mint életerős, szervező organizmust, mely a nemzet vérével, gondolkodásával és jellemével volt rokon, palladiu-

ma a szabadságnak, nevelő dajkája nagy erőnek, viszonyaink között nem kevésbé, sőt tán még inkább kielégítő szerv az állami feladatok rájuk bízott részének végrehajtására, mint más államok erre hivatott szervei minden központi hatóságnál jobb organumai, mert igazabb ismerői a lokálisok érdekeinek, — valódi védsánczai az alkotmányuknak.

TANÚGY.

A kolozsmegyeyi tankertületi tanítótötestület „központi köre“ f. hó 26-án tartotta meg ez évi, első rendes ülését. Az állami tanítónő-képzede egyik közterme igen népes hallgatósággal telt meg, midőn Benedek József elnök, emelkedett hangú beszéddel nyitotta meg az értekezletet. Az elnök megnyitó beszéd után, az egyesületi évre elnök és jegyző választás következett napirendre. A köri értekezlet egyhangúlag Benedek Józsefet, elnöknek, jegyzőnek Rieger Imrét választotta meg. A tárgysorozatban kitiltzott nyilvános tanításról Rieger Imre tette meg jelentését, kinyilatkoztatva, hogy Gazsi József, gyakorló iskolai tanár tanítása „sikerültnek nyilvánítottat“. Ezután a köri ülés egyik legérdekesebbnek ígérkező, de valóban nagyérdémi tárgya következett, a melyről Kozma József, igazgató tanárnő „a női ügy“ ezimen értekezett. Értekezőnő fészült figyelem között tárgyalta a nők társadalmi és művelődési haladását, felszólalván a századunkban ez ügyben megindított mozgalmakat, végül rámutatott arra, mily fontos és eszközök által véli korunkban a nők társadalmi és értelemi előhaladását, befolyását elérhetni. Az felolvasónő lelkes éljenek által lett megjutalmazva, az igazán sok gondnal, széremtellemmel szerkesztett és szépen előadott értekezéséért. Az idő előrehaladván, az ülés folytatása d. n. 3 órára tűzött ki.

Délután 3 órakor Benedek Áron, tanár a „látásról“ tartott érdekes, de egyszersmind értelmes, tanulságos előadást.

Következett e vitatétel: „Az osztaltan népiskola jogosultsága mellett és ellen felhozható érvek gyakorlat- és nevelés-oktatástani szempontból“; előadó Kozma József, igazgatótanár. Előadó röviden rázólván az osztaltan népiskola eddigi történetét, felsorolja azon érveket, melyek e kérdésben mellette és ellene felhozattak. Résztvettek a vitában: Benedek Samu, Baló Sándor, Kiss Sándor, Fazakas József, Váradi Károly, Indali Péter, Paal Ferencz.

Kifejezte a kör ez érdekes vita folyamán, hogy óhajtik, miszerint ne az osztaltan népiskola, de igen is az osztaltan népiskola terjedjen és idővel győzzön is a nevelésügy igaz érdekében. Értekezőnek jegyzőkönyvileg köszönet szavaztatott. Ez volt a tanítótölet közi telenek lefolyása, s mi csak azt kívánjuk, hogy e tanítótölet derék munkásai sokáig éljenek!

A tanügy Kolozsmegyében.

Marosvásárhely. 1880. *)

A múlt évben meghozatott a magyar nyelvnek a népoktatási tanintézetekben való tanításáról szóló XVIII. törvényezikk. Ezen törvény az oláh főpapok nagy ellenszenvével találkozott ugyan, mindamellet az ország általános kívánságának adott kifejezést s ha ezen törvényezikre vonatkozólag valami kívánni való van, az nem lehet egyéb annál, hogy eme törvény ne szaporítsa azon törvények számát, melyek soha sem lépteknek életbe, s hogy ne legyen ennek is az a sorsa, mi az 1868. évi XXXVIII. törvényeziknek.

Ez ugyanis határozottan elrendeli, hogy azon esetben, ha a felekezeti iskolák nem felelnek meg a törvény 11. és 12. §-ban foglalt feltételeknek, háromszori megintés után a kormány közös községi iskola felállítását rendelheti el. Azóta 11 év szolgált a törvény életbeléptetésére; az erélyes tanfelügyelők sok helyütt évenként integtették a felekezeti iskolák előjáróságait, hogy iskoláikat a törvény értelmében rendezzék, mert különben a kormány elrendelendi a közös községi iskolák felállítását. Az intésem használt, de azért Kolozsmegye iskola kerületében egyetlen egy közös községi iskola sem lön felállítva és a nagyfontosságú köznevelési feladatok így azon felszeg állapotban van ma is, melyben volt 30 évvel ezelőt, számos községi lévén, a hol még felekezeti iskola sincsen, s ha van, az sem felel meg a fentebb idézett trvez. 11. és 12. §-ban foglalt kellékeknek. És ki veszt ezen mulasztás folytán vidékünkön legtöbbet? A magyarajku honpolgárok, kik, az oláhok nagy többsége mellett, teljesen eloláhosodnak; de vesztenek az oláhok is, mert az uralkodó állampolvny nem tudása mellett az állami közszolgálat hasznáiban nem részesülhetnek.

Eddigélé is már a volt urbéres magyarokból lettek oláhok, példa erre Szováth, Magyar-Kálján stb., hol a tösgyökeres Kodori, Szabó és Székely családok ugy eloláhosodtak, hogy ma

*) Az „Egyetértésből“ vesszük át e súlyos vádakat tartalmazó cikket s az érdeklőt tanfelügyelő feleletét mindenesetre elvárjuk. A kérdés oly konok, hogy a hallgatást semmi tekintet sem indokolhatná. Szerk.

már egy szót sem beszélnek magyarul, sőt válást is cseréltek, a mennyiben g. keletiek lettek, s mind ez oly mérvben, hogy a m.-káljánai magyarságot csak 5 nagyobb birtokos képviseli. Ennél még szomorítóbb ténymény az, hogy legtöbb községben a magyarajku nemesség is eloláhosodik, ily község Septér, Ujlak stb. Septéren a kisebb nemesség 10—150 hold földet bírva, nem képes gyermekeit városi iskolába küldeni, azok tudatlanságban nőnek fel, sőt anyanyelvük helyett az oláh nyelvet sajátítják el; az 1848. előtti megyeyi tisztviselők gyermekei nem képesek írni, olvasni, sőt nyelvünket sem értik már, ezeknek gyermekei már csak bagyó. mányból fogják tudni azt, hogy elődeik magyarajku nemesek voltak, s mint ilyenek a magyar alkotmányos élet és haza védői! Szomorú jelenségei ezek magyar államiságunknak!

Ezen anomálián segíteni kell, még pedig mielőbb, mert ha tovább is így hagyjuk folyót közoktatási, népnevelési ügyünket, azok, kik haddan védői valának a magyar alkotmányoknak, az alkotmányra nézve mulhatatlanul elvesznek, s az államfenntartó hazafias szellem helyét okvetlenül elfoglalja azon törekvés, mely a közhaza határain kívül keresi célponitját.

Hoztunk törvényt, hogy mindenki megtanulja a magyar nyelvet, de arról nem gondoskodunk, hogy a magyar ajkuak el ne felejtsek azt.

A mulasztás — igaz — sokban terheli a nagybirtokosokat, kik csaknem mindenütt magyarajkuak lévén, sokat tehettek volna arra nézve, hogy a kisebb nemesség el ne oláhosodjék, el ne felejtse ősi nyelvét, de leginkább terheli a vád a kormány közegeit, kik nincsenek tisztában azon feladattal, hogy itten egy erős magyar államot kell teremteni, melynek legerősebb támasza a nemzeti műveltség, a magyar uralkodó nyelven beszélő közszellem.

Budapesten építjük a gymnasiumi s népoktatási nagyszerű palotákat, úgy a tűzgyökere magyar községeiben és a Székelyföldön, hol a magyar nyelv veszélyeztetve nincsen, szaporítjuk a községi iskolákat; ellenben Erdély azon részeiben, hol az oláhságot kellene magyarosítani, a magyarokat pedig az eloláhosodástól megmenteni, nem teszünk úgyszólván semmit. Míg Budapesten, hogy az ide szorult kevés idegenajku tanulókat megmagyarosítsuk, ezereket költünk, addig Erdélyben, különösen Kolozsmegye alsó kerületében, hogy a magyarajku nemeseket az elkoresosodástól megmentsük, a magyar alkotmány eddigi oszlopait fentartsuk, egy fillért sem áldozunk; pedig vannak központul szolgáló helyek, melyek hivatva volnának a bajon segíteni, ilyenek: Kolozsmegyeben Septér községe, melyhez gravitál Mező-Orményes, M.-Ujlak, M.-Szilvás, M.-Nyulás, Királyfalva, Oroszlája stb.; ha Septéren egy 4 osztályu elemi iskola rendeztetnénk be a törvény értelmében, nemcsak az említett 7 községben levő magyarok örínék meg nyelvüket, hanem kevés idő alatt az oláhok is megtanulnák a magyar nyelvet. De ez a tanügygyel foglalkozó egyéneknek nem jut eszébe; nálunk, mindenki csak politizál, mindenki másról gondoskodik, mint a miről hivatása szerint a közjó érdekében kellene gondoskodni.

Nálunk a tanfelügyelők nagyobb része vagy semmit sem tesz, vagy a mit tesz is, rosszul teszi: vagy hangosan értesítik és figyelmeztetik a kormányt a bajokra, vagy a kormány nem bajt a figyelmeztetésre; elköltjük évenként a népnevelésre szánt 800,000 forint, de nem ott és úgy, a hol és mint azt a kiáltó szükség követelné. Így van aztán, hogy az idegen ajkuak magyarosítása helyett a magyar ajkuak is eloláhosodnak vagy szászosodnak.

Ezen sajnós körülményre bátor vagyok felhívni a magyar kormány — különösen pedig Kolozsmegye főispánjának figyelmét — kinek erélyétől méltán elvárhatja a közönség, hogy a nagyítás nélkül jelzett hiányokat mielőbb orvosolni törekedjék.

P. M.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

(A marosvásárhelyi állandó székely-színház és a Kemény Zsigmond társaság.)

Ha valamely egyesültt községi-élet kielégítésére vállalkozik, a közönséggel szemben igényeket támaszt, érdeklődést és elismerést követel működése iránt: bárkinek joga van a társadalmi tényező nyílvános tevékenysége felett véleményt mondani. Közelebbről e lapokban írunk, hogy a K. Zs. társaság célja felé egy lépést sem halad. Nem tud felolvasásaira közönséget kapni. Szépirodalmi társasággal eszme és lelkesedés nélkül, ügybuzgalom és fery hiányában pártolásra és méltánylásra nem számíthat. Magamutogatásra nem kell társaság. Mai napig minden szellemi körnek öntudatosan kell nemzeti érdekét képviselnie.

Az írók csoportosulásának együttes munkálatra a K. Zs. társaságnál csak akkor lesz értelme, ha első sorban működési helyén tud a közönségre hatni. Felolvasásai által gyors és közvetlen szóbeliség útján fejleszteni az izlést, nemesíteni a kedélyeket, olyanoknál, kiknek nincsen idejük könyvtárakba járni, vagy a kutatásban nyerendő szellemi élvezetet csekélylik, azonban készen kapva, könnyen felfogható módon közöl-

ve, örömmel veszik azt, s így az általános művelődés oly rétegekbe is lehat, hova máskülönben sohse szivárgott volna.

„Annak felette szóla az Úr nekem, mondván: Mit látsz te Jeremiás? És mondek: mandulaveszszőt látok én.“ (Bibl.)

Itt, hol a kir. ítélő táblán kívül még tizenegy állami hivatal, főtanoda, számos iskolai tanári kara, tekintélyes számu ügyvédi, orvosi, kereskedő osztály található: nem feltűnő-e, hogy a Társaság legközelebbi ülésén is, — mint halljuk — összesen 2, mondvá két vendég-hallgatót számlált felolvasó termében?!

Aztán a folytonos hivatkozás a Teleki-könyvtárban levő roppant kincsre, mi feldolgozásra vár, — elérékenyíti az embert, tudva, hogy a Társaság csak egyszer tett látogatást ott s az eredmény? Az egyik tag félóraig nézte a sarok-állványon levő megsárgult, nagyon régi — strucztojást.

Hogy a székely beszéd sajátosságainak nyelvészeti gyűjtésével nem foglalkozik a Társaság, értjük: nincs szakembere rá. Vigasztalódjunk: a székely nem vesz úgy ki, mint a kím, mert szívós és szapora. Nyelvészet? Űsse a kő!

Pár vers és novella, hig aesthetikai esobóság, irodalomtörténeti kalózkodás, senkinek nem vétő classicus vinnyogtatásra nyolc zvan ember túljön társaságba: megindító látvány, egy proféta-karaván, mely maga szomjazik, de tévéje nincsen, mit levághasson.

Arra, hogy K. Zs. művei kiadassanak, elég egyetlen ízletember, mert hát: jól megérett gyümölcs az, melyet a darázsok is megdognak.

Valahára tegye magát kapossá a Társaság e város és vidéken, teremtsen közönséget felolvasásaira; megmutatván: ha tanítani akar, hát tud is. Lám, Kolozsvárt a tudományos felolvasási estélyeken zsutfolásig megtölti mindkét nembeli publicum a termetet, sőt az egyetem bölcsészeti karánál az egyik tanár előadásait női közönség is látogatta szép számban. Budapestről nem is szólnunk.

Ha a helyi szellemi szükséglet kielégítésénél sikert egyáltalában nem mutat fel a Társaság, talán bizony nagyobb, magasatosabb, kihatóbb nemzeti culturtörékvésre veszi igénybe 80 emberének munkásságát? Nem.

Kiad egy két borítékú heti közlönyt, melynek arra van tere, hogy két hasábon át zsurnaliszt és czafatos bókokkal kedveskedjék egy helyi lakodalmi társaságnak, mint a legújabb számban olvashatni.

Ha pedig azt óhajtnak, hogy vessen egy tekintetet magasabb és tisztább érdekek felé, pl. vegye programjába a székely nemzeti színház létesítését, azt a feleletet nyerjük az egyik nemzetes Kemény „Zsigá“-tól: „a Társaság állandó színházat nem csinálhat, mert szépirodalmi egyesület lévén, tagjai közt nincsen — ácsmester!“

Ha nincsen ácspallér a K. Zs. t. tagjai közt, azért e városban építendő állandó színház kérdése iránt a társaság közönyös nem lehet. Sőt tekintve az itteni viszonyokat egyedül hivatott az intézet felállítására, ha akar, rendelkezén erkölcsi erővel, sokat kivibet.

Hisz e gazdag vidéken az értelmiség egyensúlyban áll a vagyonnal, itt élnek közöttük a Teleki, Apor, Halzer, Bornemissza, Bánffy, Huszár, Bálinthit, Toldalagi, Lázár stb. főúri családok, számos áldozatkész nagybirtokos, irodalom és művészetpártoló hűlgyközönség, mely csak mozgalomra és vezére vár s kötelmei leróvásban hátra nem marad.

Azt pedig határozottan tagadjuk, s vitatárgyát sem képezheti, hogy egy szépirodalmi társaság színház alapításán ne munkálhatna; legyen elég ennyi: magában a czélban meg van a szellemi kapocs és anyagi érdekközösség.

Pedig mikor a társaság alakult zágoni Aranka György uramra apelláltak, tán mert nem éreztek elég erőt, benső szükségét, egy eszmének, mint „új“-nak kivételre, vagy az egész csönös szemérmetségé vala? Nincs szükség a K. Zs. társaságnak a mult köldfátolába burkolózní, dicső, letűnt űsbe (Aranka) kapaszkodni, mert végre is a történeti háttér kimutatása nélkül is lehet korszerű eszmét megtestesíteni, hisz az egészséges lelenez is megél a nélkül, hogy sejténé, kik voltak szítlői.

Azonban, ha százados tanács munkójára kíván támaszkodni a társaság, ne átalja, ha most fejére olvassuk épen Aranka György szavait: „egy jászó színnek közönséges kinyitása jöllehet most elsöben egyenesen a társaság foglaltosságának tárgya nem lehet, mindazon által eztszeme elől el nem vetni, hanem az arra hajlandó személyeket felébreszteni és az igyekezetnek minden módokkal munkálkodással és segítséggel lenni. (Erdélyi m. nyelvmiv. társ. terv. 1791. Kolozsvár. 13. old.)

A Kemény Zsigmond Társaság érdemet szerez, nem múlt érdemet, ha az állandó székely színház kérdésével behatóan foglalkozik, népszerűsíti az eszmét, tervezetet készít, buzdit és gyjtí . . ha pedig semmit sem tesz, ugy mi tanácsoljuk: válasszon be tagjainak sorába egy — ácsmestert!

Marosvásárhely, 1880. febr.

Siculus.

Balázs né Bognár Vilma, a jövő színházi új évben, april elsőjén megválík a nemzeti színházról. Az igazgatóság eddigi fizetését (9000 frt.) két harmadára akarta leszállítani s a művészön ezért hagyja el az intézetet, melynek sok éven át igen hasznos, sokszor nélkülözhetlen tagja volt.

NAPI HIREK.

Helyi hírek.

— **A jótékonyasági bazárban,** melyet a fáradszátlan gr. Schweinitz Gyula indítványozott és rendez, az eddigi bejelentések szerint a következő hűlgyek vesznek részt, különböző népviseletekben: Balogh György, gróf Bethlen Károlin, gr. Bethlen Olivía, gr. Bethlen Sarolta, Kállay Clarisse, gr. Kemény Endréné, Herezeg Lina, Ranscher Ilona, gr. Toldalagi Eliz, Kónya Rudolfiné, Török Istvánné, br. Wesselényi Sarolta, br. Wesselényi Margit, Horroviitz Lotti, Vörös Sándorné, Tisza Ilona, Tisza Jolán, Tisza Etelka, Kendefi Klára, özv. Lónyai Tivadarné, br. Bornemissza Anna, Aubin Róza, Aubin Clarisse, Merza Mária, Szabó Adrienne, gr. Toldalagi Mari, Szilágyi Irén, Szilágyi Vidorka. Nem lesz érdektelen még megemlíteni, hogy a vendéglőnek például: „A szép erdélyi nőhöz“ lesz a czíme. A festői sátrak pedig a következő neveket fogják viselni: 1. A marosszéki piros Párishoz. 2. A pogácsa szívhez. 3. A piros bugyellárishoz. 4. A drágaderosz szívarhoz. 5. A hamis székely leányhoz. 6. A rozászin macskához. 7. A csinos magyar menyecskeéhez. 8. Az epedő román nőhöz. 9. A szép saász leányhoz. 10. A hízlelgő fényképész-nőhöz. 11. A vig cigány-nőhöz. 12. A talu szépehez.

— **Necrolog** Széki gróf Teleki Györgyné, szül. Malomvizi Kendefy Ilona, saját és gyermekei; Ábrámfalvi Ugron Sándorné, szül. Malomvizi Kendefy Róza és gyermekei; néhai Branyicskai báró Jósika Leoné, szül. Malomvizi Kendefy Krisztina leánya: Irén Branyicskai báró Jósika Samuelné, — valamint a közelebbi és távolabbi rokonok nevében, a gyermeki szeretet legmélyebb fájdalomával jelenti, hogy édes anyjuk, az illetőnek nagyanyja, napra rokona malomvizi özv. Kendefy Farkasné, született körorstaresai Weér Rozália, élete 73-ik, özvegysége 26-ik évében folyó 26-án estvéli 7 órakor rohamos tüdőlobban elhunyt. A kinszenvedett nemes hmvak f. hó 28-án déltűn 4 órakor fog-nak — telettűk tartandó rövid ima után — a hidutezai Reschner-féle háztól szállásáról a köztemető sirtkerben a br. Jósika-féle sírboltba elhunyt leánya mellé öröknyugalomra helyeztetni. Béke poraira! Kolozsvárt, 1880. febr. hó 27-én.

Hazai hírek.

— **Leányrablás.** Görgényszent Imréről írjak lapunknak: Görgény Libánfalva községében Márton József és Pap Juon Száviní odaváló Todorán Szávéta nevű 14 éves hajadon leányt a folyó hó 23-án akkor a midőn a leány mostoha atyjával szánon ment volna haza felé — a szánról erőszakkal lehúzták s bevitték előbb nevezett Márton Józsefhez, a ki a leányt mindaddig magánál tartotta míg a járási szolgabírósgától csendőri segély nem küldtettt ki s még akkor sem akarta szabadon bocsátani míg a csendőriök lövésre készen nem voltak. — Ezalatt 24 óra telt el. A csendőriök a leányt kiszabadították s nevezett két rablót előlga a járási szolgabírószághoz bekísérték. A rablók tettűket makacsul tagadják, de a leány ennek mostoha atya és gyámja s 3 tanu bizonyítja, hogy a leányt erőszakkal húzták le a szánról s midőn a leány kiadását a gyám szítlői követelték, Márton József azt megtagadta. — Ezalatt Márton József felesége oda hívta azt a legényt a ki számára a leányt elrabolták s kényszerítette. Leányrablás ezen román falukon a farsangon már 3-szor történt s csaknem mind a g. keletieknél. Megjegyzésre méltó, hogy a többi román falukban ily eset nem fordul elő csak mindig ebben az egyben.

— **Karácsonyi Guido grótot** Olaszországban utaztában (Mestre és Voloja között) 12,000 líra értékűt meglópták. A tolvajt, mint-hogy idegen a koesihoz nem közeledett, csakhamar fölfedezték egy utasban, neve Piernoli Prillo színházi impressario, neje nál motozás tartottak, s 1200 lírát meg is találtak nála.

— **A visszatért macska.** A „Szegedi Napló“ beszéli a következő érdekes esetet: Az árvízkor-e, vagy az árvíz előtt, ki emlékeznek rá hova lett az S-ék macskája. A hí állat melyet a gyermekek sokszor sajnáltak, már azóta hittik szerint a vízbe fuladt. S-ék felsővárosi háza is összedőlt, s azóta az alsóvárosi fundukon emeltek ideiglenes épületet. Be is rendezték ott magukat, meg is szokták már az új lakást, mikor egy nap csak majdnem egy év múlva beállított a teljes tarka macska s ismét elfoglalta terrenumát a teljes köcsögök közt. Hol lehetett a macska annyí ideig, s miként talált rá régi gazdáira az új lakáson? Érdekes anyag azoknak, kik figyelemmel kísérik az állatvilágot.

Vegyes hírek.

— **A czár elnöklete** alatt naponkint tartatnak miniszertanácsok Péterváron, melyek

rendre meghatározzák a nihilisták elleni eljárás módózatait; de ezek még eddig teljesen eredménytelenek maradtak. A felfertilt nézetek fölötte szétágazók. A főbb méltóságok viselői mindegyikének megvan a maga külön eszköze arra, mint lehetne a nihilisták ellen hatályosan fellépni. Abban azonban mindnyájan megegyeztek, hogy se alkotmány se több szabadság, mint a mennyi maig van, a népek ne adassék. A kérdés, mely fölött a vita foly, csak az, kormányzatskéke az ország tovább is ugy, mint kormányoztatott eddig, vagy állíttassék föl dictatura? A czár és a nagyherczegek többsége határozattan az utóbbi eszme mellett kardoskodnak?

— **Egy vak képviselő beszéde.** Az angol alsóház egyik sokat emlegetett tagja: Fawcet tanár közelebb beszédet mondott, de nem a parlamentben, hanem egy londoni vakok intézetében. Szónoklatában tanácsot adott sorsosainak, miként könnyíthetnek magukon. Ő 25 éves korában vakult meg s noha barátjai azt ajánlták neki, hogy visszavonulva éljen, mégis úgy folytatta életét, mint annak előtte. Halászott, futkosott s a mostani télen is annyit koresolyát, mint bárki más Londonban. Voltak napjai, a mikor 50—60 angol mértföldnyi útát tett koresolyán. Végül megemlíté, hogy Éjszakamerikában a vakok 80 egész 90 százaléka a saját keszményéből él meg.

— **Egy magyar házaló Oroszországban.** Berdiesev orosz határszéli városból a következő borzasztó esetet írják a „P. J.“-nak: A Machnovka városkától (berdiesevi kertlet) nem messze tekvő német coloniában, Olendryben egy magyar házaló kinalgatta portékáit. A gazdag paraszt behívta a magyart szobájába, adott neki enni, inni, s végre fölcsólitotta; hogy aludjék nála mely ajánlatot az előadott házaló a legnagyobb örömmel elfogad. De alig nehezedett álom pilláira, a paraszt és felesége az alvóra vetelték magukat, torkát nagy késsel keresztűlvágták, azután a holttestet kint elrejtették. Időközben a gyilkos egyik szomszédja meglátogatta, kinek B. hat éves leánya, a gyakosság egyedüli tanu-ja elmondta az egész borzasztó esetet. A paraszt erre elszaladt, hogy a dologról többi szomszédjait is értesítse. Midőn a gyilkos házaspár hazatért leánykájuk elmondta, hogy itt járt a szomszéd, kinek ő szítlei tettét fölfedezte. A kegyetlen szítlők attól félve, hogy leányuk még egyebet is fog vallani, erre elhatározták, hogy gyermekeiket szintén megölik. Az anya gyorsan tűzet rakott a kemenczeben, a szegény gyermek száját betömte, s fejét előre a kemenczébe dugta, melyet azután becsukott. Midőn a szomszédok az iszonyu gyilkosok szobájába léptek, a kemenczeben a leányka félig elégett testére, s szítleire találtak, midőn épen a szákmany fölcsztásával voltak elfoglalva.

Kivonat a „Budapesti Köz-löny“-ből.

Árverések. Rauch János 1703 frt 79 és fél krra becsült ing. 1880. mar. 6-kán Hátágon, Todorfi Bogdán hagyatéka 10137 frtra becsült ing. 1880. mar. 17-kén a kolozsvári kir. tszék tkvi hatóságnál, Küyer Domokos ing. 1880. mar. 18-kán és 1880. apr. 20-kán S. Benczy községében, Pikker Márton 468 frt. 50 krra becsült ing. 1880. apr. 1-én a kolozsvári tkvi hatóságnál, Lösch János 399 frt. 59 krra becsült ing. 1880. mar. 12-én a veresmarri községi íródban, Lugosi Eszter 2847 frtra becsült ing. 1880. mar. 22-kén és 1880. apr. 22-kén Bács községében és Keta János 550 frtra becsült ing. 1880. mar. 26-kán és 1880. apr. 26-kán Alpestesen árvereztetni fognak.

IDEGENEK KOLOZSVÁRTT.

— Febr. 27. —

Hungária szálloda.

Laad F. utazó Bécstől. Breiszach F. utazó Bécsből. Eberl M. utazó Bécstől.

Pannonia szálloda.

Máriaff Albert birtokos Maros-Szt.-györgyről. Gr. Mikowsky Aladár. Gr. Bethlen Kálmán. Toroczai Stern Ignáz gyáros Bécstől. Slezinger J. Gyáros Triesztből. Bellovits Ede főlevászmester. Gr. Vay. Gr. Vass. Rutskay J. Moritz Vincez Budapestről. Printz Edvárd Gréczből. Gr. Bethlen Pál. Fülöp Samu Budapestről. Lauerder P. Párisból.

HIVATALOS ARFOLYAMOK

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1880 febr. 27.

Magyar aranyjáradék	101,50
Magyar vasúti kölcsön	119,25
Magyar kel. vas. államkótv., I. kibocsátás	80,25
Magyar kel. vas. államkótv., II. kibocsátás	92,75
Magyar kel. vasúti államkótv., 1876. évi	82,25
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	113,—
Magyar szőlődezsna váltású kötvény	91,25
Magyar földterhermentesítési kötvény	90,75
Magyar földterherment. kötvény záradékkal	88,50
Temes-bánati földterhermentesít. kötvény	88,25
Temes-bánati földterherment. kötv. záradékkal	88,—
Erdélyi földterhermentesítési kötvény	88,50
Horváthszlavon földterhermentesítési kötv.	—
Osztrák járadék papírban	71,25
Osztrák járadék ezüstben	72,10
Osztrák járadék aranyban	85,—
1890-iki államsorsjegyek	130,—
Osztrák-magyar bankrészevény	898,—
Osztrák hitelintézet részevény	284,—
Magyar hitelbank-részevény	304,—
Észt	—
Cs. és kir. arany	550,—
20 frankos arany	941,—
Német birodalmi márika	57,90
London (3 havi váltókért)	117,50

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

BÉKÉSY KÁROLY,

M. k. államvasutak MENETTERVE, keleti vonal.

Ervényes 1879. évi május hó 15-étől.

Nagyvárad—brassói irány.

Allomások		Személy- vonat 2. sz.		Vegyes- vonat 12. sz.		Menetjegy árak			
						II. oszt.		III. oszt.	
						frt.	kr.	frt.	kr.
Nagyvárad (Vendéglő)	Elind.	4	50	5	20	6	02	4	30
Rév	"	6	14	7	38	4	17	2	97
Csucs (Vendéglő)	"	7	16	9	12	2	83	2	02
Bánffy-Hunyad	"	7	53	10	08	1	96	1	40
Egeres	"	8	38	10	59	1	11	—	79
Kolozsvár (Vendéglő)	"	9	28	11	59	—	—	—	—
Kolozsvár	Elind.	9	44	12	23	—	—	—	—
Apahida	"	10	06	12	52	—	53	—	37
Gyéres	"	11	34	2	55	2	04	1	46
Kocsárd (Elágazás M.-Vásárhely felé)	Erkez.	12	08	3	35	—	—	—	—
Kocsárd (Vendéglő)	Elind.	12	18	4	03	2	72	1	94
Maros-Ujvár	"	12	26	4	14	2	99	2	14
Felvincz	"	12	33	4	24	2	96	2	14
Nagy-Enyed	"	12	57	5	06	3	50	2	50
Tövis (Elágazás Gyulafehérvár felé)	Erkez.	1	17	5	37	—	—	—	—
Tövis (Vendéglő)	Elind.	1	45	6	12	4	05	2	90
Karácsonfalva	"	2	13	6	52	4	69	3	35
Balázsfalva	"	2	28	7	27	4	95	3	53
Hosszú-Aszó	"	2	45	7	50	5	66	4	04
Mikeszása	"	3	01	8	15	5	66	4	04
Kapus (Elágazás Nagy-Szeben felé)	Erkez.	3	19	8	39	—	—	—	—
Kapus (Vendéglő)	Elind.	3	29	9	16	6	05	4	32
Medgyes	"	3	49	9	51	6	44	4	61
Erzsébetváros	"	4	22	10	47	7	16	5	10
Segesvár (Vendéglő)	Erkez.	5	00	11	42	—	—	—	—
Segesvár	Elind.	5	10	11	57	8	01	5	73
Héjasfalva	"	5	28	12	27	8	41	6	00
Erked	"	6	06	1	15	9	03	6	45
Homoród-Kőhalom	"	7	07	2	40	10	10	7	22
Agostonfalva	"	7	56	3	45	11	08	7	01
Apáca	"	8	29	4	25	12	95	8	29
Földvár	"	9	01	5	07	12	17	8	70
Brassó	Erkez.	9	40	6	00	13	03	9	32

Brassó—nagyvárad irány.

Allomások		Személy- vonat 1. sz.		Vegyes- vonat 11. sz.		Menetjegy ára			
						II. oszt.		III. oszt.	
						frt.	kr.	frt.	kr.
Brassó (Vendéglő)	Elind.	4	10	10	10	13	04	9	32
Földvár	"	4	49	11	07	12	17	8	70
Apáca	"	5	20	11	54	11	95	8	29
Agostonfalva	"	5	48	12	40	11	08	7	91
Homoród-Kőhalom	"	6	38	1	50	10	10	7	21
Erked	"	7	38	3	24	9	03	6	45
Héjasfalva	"	8	12	4	17	8	41	6	00
Segesvár (Vendéglő)	Erkez.	8	29	4	41	8	01	5	73
Segesvár	Elind.	8	39	5	01	—	—	—	—
Erzsébetváros	"	9	18	6	07	7	16	5	10
Medgyes	"	9	53	7	06	6	44	4	61
Kapus (Elágazás Nagy-Szeben felé)	Erkez.	10	11	7	31	6	05	4	32
Kapus (Vendéglő)	Elind.	10	27	7	54	—	—	—	—
Mikeszása	"	10	46	8	20	5	66	4	04
Hosszú-Aszó	"	11	02	8	41	5	66	4	04
Balázsfalva	"	11	22	9	12	4	95	3	53
Karácsonfalva	"	11	37	9	31	4	69	3	35
Tövis (Elágazás Gyulafehérvár felé)	Erkez.	12	03	10	10	4	05	2	90
Tövis (Vendéglő)	Elind.	12	33	10	35	—	—	—	—
Nagy-Enyed	"	12	55	11	17	3	50	2	50
Felvincz	"	1	17	11	49	2	99	2	14
Maros-Ujvár	"	1	24	11	49	2	99	2	14
Kocsárd (Elágazás M.-Vásárhely felé)	Erkez.	1	31	12	09	2	72	1	94
Kocsárd (Vendéglő)	Elind.	1	41	12	31	—	—	—	—
Gyéres	"	5	17	1	21	2	04	1	56
Apahida	"	3	44	3	20	—	53	—	37
Kolozsvár (Vendéglő)	Erkez.	4	05	3	48	—	—	—	—
Kolozsvár	Elind.	4	20	4	08	—	—	—	—
Egeres	"	5	12	5	22	1	11	—	79
Bánffy-Hunyad	"	5	58	6	23	2	96	1	40
Csucs	"	6	30	7	27	4	83	2	02
Rév	"	7	39	9	05	6	17	2	97
Nagyvárad (Vendéglő)	Erkez.	9	00	11	00	1	02	4	30

Kapus—Nagyszebeni szárnyvonal.

Állomások	Vegy. von. 312. sz.	Állomások	Vegy. von. 311. sz.
Kapus (Ven.) Ind.	10 40	N-Szeben (Ven.) Ind.	6 40
N-Szeben (Ven.) Erk.	12 37	Kapus (Ven.) Erk.	8 30

Tövis—Gyulafehérvári szárnyvonal.

Állomások	Szem. von. 202. sz.	Vegy. v. 212. sz.	Állomások	Szem. von. 201. sz.	Vegy. v. 211. sz.
Tövis (Ven.) Ind.	1 37	10 48	Gy. fehérv. (V.) Ind.	11 41	4 46
Gy. fehérv. (V.) Erk.	2 09	11 30	Tövis (Ven.) Erk.	12 13	5 52

Kocsárd—Maros-Vásárhelyi szárnyvonal.

Állomások	Vegy. von. 112. sz.	Állomások	Vegy. von. 111. sz.
Kocsárd (Ven.) Ind.	2 00	M.-Vásárhely Ind.	8 40
Maros-Ludas	3 05	Csapó-Radnóth	10 02
Csapó-Radnóth	3 58	Maros-Ludas	10 55
M.-Vásárhely Erk.	5 08	Kocsárd (Ven.) Erk.	11 50

JEGYZET: A vastagabb számok az esti 6 órától reggeli 5 óra 59 percig számított éjjeli időt jelentik. — Az árak Kolozsvártól vannak számítva.

H i r d e t é s e k

Igérvények

1864-iki
sorsjegyekre.

Húzás 1880-ik év márcz. 1-én.

Főnyeremény 200,000 ft.

1 darab ára 3 ft 50 kr. Bélyeg 50 kr.

Minden 10 darabhoz 1 darab ingyen járul.

Kaphatók: Kábelbő J. P. bank- és váltó-üzletében Nagy-Szebenben.

ROYKÓ VICTOR

(58)

tiszaujlaki gyógyszerész

11—24

fehér, barna és fekete színű

közkezdelt magyar bajusz-pedroje.

Hamis készítményeket elkertlendő, figyelmeztetjük a t. vásárló közönséget, hogy mindenki csak a Roykó Victor gyógyszerész készítményét kérje és fogadjon el, melynek aobozai kívül piros, belül a fedélben pedig kékszíntű bettkel, a készítő névaláírásával vannak ellátva.

Ezen már 60 év óta ország-szerte keresett és számtalanszor kitűnőnek ismert készítmény, kiváló jó tulajdonainál fogva minden vált igényeknek megfelel soha ki nem szárad, a bajusz szálait nem tépi és nem töri, sőt azoknak szaporítására és tökéletes kifejlődésére szolgál. Nagy doboz 35 kr. kicsiny 20 kr. Kapható fűti egyedül készítőnél, valamint az ország több gyógyszerészei, kereskedői és fodrászainál. Viszont eladók a megrendelt mennyiséggel fokozatosan emelkedő illó szálalékat és 24 nagy, vagy 36 kis doboz vételénél már bérmentes beküldést kapnak.

Sz. 424—1880.

Bérbeadó

a folyó 1880-ik évi ápril hó 24-től kezdve több évre Kolozsvárt a Diana-fürdő mellett fekvő báró Bánffy-kert, összes épületeivel és az egész parkkal együtt, a mely majálisok s egyéb társas mulatságok tartására, a városhoz eső közelsége miatt legalkalmasabb. Bejárat a Diana-fürdő során és a Linczegegyháza felől.

továbbá a tusanádi fürdő báró Bánffy Ádám úr által újon épített, kávéházzal egybekötött vendéglő, hasonlag folyó évi ápril hó 24-től kezdve kedvező feltételek mellett.

Ertekezhetni Kolozsvárt Bartha Lajosnál (fűtér 2. sz.), ahol a tusanádi fürdő tervrajza is megtekinthető.

Alólírt nagymennyiségű zabot vásárolni készpénz fizetés mellett, nagyjából ertőrdések eladását és vásárlását közvetíti.

Bartha Lajos,

Kolozsvárt, fűtér 2. sz.

Könyv-mű és zenemű raktár.

Bárhon megjelent és bárki által hirdetett bel- és külföldi könyv és zenemű azonnal kapható vagy megrendelhető a leggyorsabban.

a pléánia épületben, a piaci templommal szembe.

(29—*) ZONGORA és HARMONIUM RAKTÁR. (36)

Evő-eszközök

britannia-ezüstből.

Egy birminghami angol gyár megbízása folytán bámulatos olesó britannia-ezüst eszközök nagy készletben kaphatók csakis

Gutmán A.-nál

Budapesten, dohányutczal 8-dik szám.

A következő evőeszközök, n. m.:

- 6 darab evőkanál
- 6 " kés valódi angol aczélből,
- 6 " villa (mindegyik egy darabból),
- 1 " kávéskanal,
- 1 " levesmerő-kanál,
- 1 " tejmerő-kanál,
- 6 " ezüst tálca.

Összesen 32 darab csakis 5 ft 60 krajczárjával kapható csakis Gutmán A.-nál, dohányutca 18. szám. (34)

Videki megrendelések utánvétellel pontosan eszközöltetnek.

Dr. Popp anatherin szájjvize

Popp növény fogpora

a legkeresettebb és legjobb szájtisztító szer a száj és a fogak épen tartására.

Dr. J. G. Popp es. kir. udvari fogorvos urnak Bécsben, kerület 1. Bognergasse Nro. 2.

Szívesen kérem Önt küldjön utánvéttel egy itveggel az Ön gyógyhatásu anatherin szájjvizéből és egy dobozzal az Ön kitűnő fogporából, a forduló postával saját ezimemre, évek óta mindkettőt a legjobb sikerrel használom,

tisztelettel

Wesely János, jószágigazgató.

Pleteruitz, (Slavonia) június 13. 1879. (89) 2—3

Raktárak léteznek:

Kapható: Kolozsvárt: Wolff J., dr. Hines Gy., Bíró J., Valentini és Székely M. gyógyszerészeknél és Csapó S. kereskedésében. B-Hunyadon: Holczér gyógyszer. Brassóban: Fleischel, Torgovits Ed., Scholtes gyógyszer. Bethlenben: Bernádi, gyógyszer. Beszterben: Schuster gyógyszer, Jekelius gyógyszer. Déden: Róth Pál gyógyszer. Déván: Lengyelnd. Gy.-Szt. Miklós: Bogdán gyógyszer, Gy.-Fehérvárt: Mihelyes gyógyszer. Fröhlich gyógyszer. Lekenéz: Scheint Fő. gyógyszer. Magyar-Láposon: Breuer P. gyógyszer. M.-Vásárhelyt: Jenci A. gyógyszer, Fogarasi D. és Bucher M. Medgyesen: Felbert, Breckner C. gyógyszer. Nagy-Enyed: Oberth J. gyógyszer. Nagy-Szebenben: Müller gyógyszer. Stengel J., Thalmayer Fr., Reisenberger Fr., Szamosújvárt: Placintiár és fia gyógyszer. Szász-Régen: Schüser P. gyógyszer. Szászvároson: Fuhrmann gyógyszer. Kecskert C. gyógyszer. Segesvárt: Fr. Teutsch J. A., Misselbacher. S.-Szt.-Györgyön: Csutak testvérek, Kövös és Beteg, Tekécs: Wagné gyógyszer. Torián: Wolf, gyógyszer. Trajanovics gyógyszer. Zilahon: Weiss gyógyszer.

Hutilesz Károly

KOLOZSVÁRT. (23—*)

megvásárol mindennemű magyar és osztrák állampapírt, sorsjegyet, arany- és ezüst pénznemeket, s leszámítól escomptírt) mindenféle nyereményeket és szelvényeket 3 hóval a lejáratl idő előtt, s eszközöl minden bel- és külföldi helyeken történendő bármily összegű fizetéseket.

AJÁNlja DÚSAN ELLÁTOTT

Fűszertárát, bórkereskedését,

ugy saját gő- (henger)- malmi

LISZTEIT,

nyg szintén kitűnő minőségű

fagygyugyertya és szappan-gyártmányait. (21)